

Aşağıda belirtilen sorularımın, Ticaret Bakanı Ömer Bolat tarafından Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 16.09.2026

Av. Mahmut TANAL
YENİ Parti Samsun Milletvekili

Forklift ve istifleme makineleri; sanayi, lojistik, depolama, tarım ve ticari faaliyetlerde yaygın olarak kullanılan üretim araçlarıdır. Sektör temsilcileri, bu makinelerin ithalatında uygulanan gözetim, TAREKS, ithalat denetim ön izni ve fiilî denetim süreçlerinin ciddi maliyet ve zaman kaybına yol açtığını belirtmektedir.

29 Kasım 2024 tarihli ve 32737 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2024/12 sayılı İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ ile çeşitli forklift ve yük arabaları bakımından kilogram başına 4 ila 8 ABD doları arasında birim gümrük kıymetleri belirlenmiş; 8427.10.10.00.00 GTİP kapsamındaki ürünler için bu tutar 7 ABD doları/kg olarak düzenlenmiştir.

Sektör temsilcilerince verilen örneğe göre gerçek ticari bedeli 11.000 ABD doları, brüt ağırlığı 4.500 kilogram olan bir forklift bakımından gözetim eşiği 31.500 ABD dolarına ulaşmaktadır. Gözetim belgesi alınamaması veya başvurunun zamanında sonuçlandırılmaması nedeniyle bazı ithalatçıların beyan edilen kıymeti gözetim seviyesine yükseltmek durumunda kaldığı ve bunun vergi yükünü artırdığı ifade edilmektedir.

4458 sayılı Gümrük Kanunu kapsamında ithal eşyanın gümrük kıymetinin belirlenmesinde öncelikli yöntem satış bedelidir. Gözetim uygulamasının fiilen gerçek satış bedelinin yerine geçen asgari bir gümrük kıymetine dönüşüp dönüşmediğinin ve doğurduğu mali sonuçların açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Karayolu Dışında Kullanılan Hareketli Makinaların İthalat Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2026/2) 1 Ocak 2026 tarihinde yürürlüğe girmiş; 1 Ocak 2026 tarihinden önce sevk edilmiş ürünlerin önceki mevzuata göre sonuçlandırılabilmesine ilişkin geçiş süresi 28 Şubat 2026 tarihinde sona ermiştir. Sektör temsilcileri, geçiş döneminin sona ermesinden sonra forklift ithalatındaki denetim süreçlerinin süre ve maliyet bakımından ağırlaştığını ileri sürmektedir.

Anayasa'nın 2'nci maddesindeki hukuk devleti ilkesi idari uygulamaların belirli, öngörülebilir ve ölçülü olmasını gerektirmektedir. Anayasa'nın 48'inci maddesi Devlete özel teşebbüslerin güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alma görevi yüklemekte; 73'üncü maddesi ise vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülüklerin kanunla konulmasını öngörmektedir.

Bu bağlamda;

1. 2024/12 sayılı Tebliğ kapsamında forklift ve istifleme makineleri için kilogram başına 4 ila 8 ABD doları arasında belirlenen gözetim kıymetleri hangi piyasa, maliyet ve etki analizlerine dayanılarak belirlenmiştir?

04.09.2026

2. 8427.10.10.00.00 GTİP kapsamındaki ürünler için belirlenen 7 ABD doları/kg gözetim kıymeti en son hangi tarihte gözden geçirilmiştir? Bu tutarın 2025 ve 2026 yıllarındaki fiilî ithalat birim fiyatlarıyla uyumu analiz edilmiş midir?
3. Gözetim kıymeti hukuken ithal eşyanın asgari gümrük kıymeti midir? Değilse gözetim belgesi bulunmadığında ithalatçıların beyan edilen kıymeti gözetim seviyesine yükseltmesine yol açan uygulamanın hukuki gerekçesi nedir?
4. Sektör temsilcilerinin, gerçek satış bedeli 11.000 ABD doları ve brüt ağırlığı 4.500 kilogram olan bir forklift için gözetim eşığının 31.500 ABD dolarına ulaştığı yönündeki hesabı Bakanlığınız kayıtları ve uygulamasıyla örtüşmekte midir?
5. 4458 sayılı Gümrük Kanunu uyarınca öncelikli kıymet belirleme yöntemi satış bedeli olduğu hâlde, gözetim seviyesine yükseltilecek beyanlar üzerinden daha yüksek vergi tahsil edilmesinin önlenmesi amacıyla hangi tedbirler alınmıştır?
6. 2025 yılı başından önerenin cevaplandığı tarihe kadar forklift ve istifleme makineleri için kaç gözetim belgesi başvurusu yapılmış; bunların kaç kabul edilmiş, kaç reddedilmiş ve kaç sonuçlandırılmamıştır?
7. Aynı dönemde gözetim belgesi ibraz edilmeksizin, eşyanın beyan edilen kıymeti gözetim seviyesine yükseltilecek ithal edilen forklift sayısı kaçtır? Bu işlemler nedeniyle gerçek satış bedeli üzerinden hesaplanacak tutara kıyasla ne kadar ilave gümrük vergisi ve KDV tahsil edilmiştir?
8. Gözetim belgesi başvurularında uygulanan kabul ve ret kriterleri nelerdir? Başvuruların sonuçlandırılması için belirlenmiş azami bir süre bulunmakta mıdır? Ortalama sonuçlandırma süresi ve 30 günü aşan başvuru sayısı nedir?
9. 2026/2 sayılı Tebliğ kapsamında forklift ithalatında uygulanan ithalat denetim ön izninde hangi bilgi ve belgeler incelenmekte; bunlardan hangileri TAREKS veya fiilî denetim aşamasında yeniden kontrol edilmektedir?
10. TAREKS risk esaslı bir denetim sistemi olduğuna göre, 1 Mart 2026 tarihinden önerenin cevaplandığı tarihe kadar forklift başvurularının yüzde kaç fiilî denetime yönlendirilmiştir? Aynı marka, model ve teknik özelliklere sahip ürünlerin tamamının fiilî denetime yönlendirilmesi şeklinde bir uygulama bulunmakta mıdır?
11. Aynı dönemde forklift ithalatına ilişkin kaç TAREKS başvurusu yapılmış; kaç uygunluk, kaç ret kararıyla sonuçlandırılmış ve kaç hâlen beklemektedir? Ortalama işlem süresi ile 15, 30, 60 ve 90 günü aşan başvuru sayıları nedir?
12. Denetim işlemleri sonuçlandırılmadığı için gümrüklü sahalarda bekleyen forklift sayısı ve bunların toplam gümrük kıymeti nedir? Beklemeler nedeniyle oluşan ardiye, depolama, demuraj ve finansman maliyetlerinin sektör üzerindeki etkisi analiz edilmiş midir?

13. Gecikmenin Bakanlığınızdan veya Bakanlığınız adına denetim yapan kuruluştan kaynaklandığı durumlarda ithalatçının uğradığı ilave maliyetlerin giderilmesine yönelik bir mekanizma bulunmakta mıdır?
14. Aynı üreticiye ait aynı marka, model, tip ve teknik özellikteki forkliftlerin her seri numarası için tekrarlanan işlemler yerine model, tip veya parti bazında değerlendirilmesi konusunda TSE ile çalışma yürütülmekte midir? Buna mevzuattan kaynaklanan bir engel bulunuyorsa açık dayanağı nedir?
15. Gözetim kıymetlerinin güncel piyasa koşullarına göre yeniden değerlendirilmesi, TAREKS ve ön izin işlemlerinin sadeleştirilmesi, mükerrer işlemlerin kaldırılması ve başvurular için bağlayıcı bir sonuçlandırma süresi belirlenmesi amacıyla hangi somut düzenlemeler hangi tarihte yürürlüğe konulacaktır?